

Gospodar in gospodinja

LETO 1934

29. AVGUSTA

STEV. 35

Kdor hoče narediti dober sadjevec

O tem predmetu beremo vsako jesen krajše in daljše razprave, pa ne samo v »Gospodarju« ampak po vseh časopisih. Pa se dobi vendarle tako malo dobrih, stanovitnih sadjevcev, ki bi se mogli le od daleč primerjati z grozdnim vinom. Ali morebiti naša jabolka niso dovolj okusna in naše hruške ne dovolj trpke? Kaj še! Saj je širom sveta znano, da so izvrstne kakovosti in odličnega okusa. Kje je iskati torej vzrok, da se naredi iz dobre, ali celo najboljše surovine tako slab izdelek. Nikjer drugje nego pri sadjarju samem! Nevednost, površnost in starokopitnost — to so vzroki da se zavže toliko dobrega sadja, ki bi lahko dalo izvrstno pijačo, ne samo za dom, nego tudi za prodajo, ako bi z njim prav ravnali. Komur je torej kaj mari, da bi dobil čimboljši in čim stanovitnejši izdelek, naj upošteva tale preizkušena, praktična navodila:

1. Dober stanoviten sadjevec dado samo pozna jesenska in zimska, kislajabolka — in hruške moštнице. Iz poletnih jabolk, ki zorijo julija in avgusta in iz raznih »poberavcev«, je slaba pijača in samo za takojšnjo uporabo. Sladka jabolka, četudi zimska in pa zlahkne hruške niso za sadjevec. To sadje se najbolje konservira, ako se posuši. Zanikarno, močno krastavo, črvido in nagnito sadje zelo slabo vpliva na kakovost izdelka. Proč torej s takim pokvarjenim sadjem! Zimska jabolka naj pred predelavo nekoliko pozorijo na kupu. Moštнице moramo pa predelati v sadjevec, dokler so še trde. Ko se zmeče, so samo še za sušenje. Sama jabolka dado sicer vobče dober sadjevec. Izboljšamo pa kakovost, ako jim primešamo nekoliko moštnic, ker jabolkam manjka

čreslovine, ki je imajo hruške preveč. Tako se sestavine kaj ugodno izpopolnijo. Tudi same moštнице dado razmerno dober izdelek; toda še boljši bo, ako jim dodamo nekaj kislih jabolk, ker moštnicam manjka kisline. Vode nikdar ne pridevajmo moštu, ako naj bo iz njega dobro in stanovitno vino.

2. Preden začnemo sadje predelavati (drobiti in prešati), ga moramo oprati. Tega, tako važnega opravila se naši sadjarji najbolj branijo. Nekateri so proti pranju iz gole udobnosti in iz napačnega prepričanja, češ, da je to nepotrebno. Največkrat pa je vzrok, da se sadje ne pere, ker ni pri rokah vode. Kdor le količkaj more, naj torej sadje pere; trud se mu bo obilo povrnil. Kjer pa to nikakor ni mogoče, naj se pa vsaj na drug način pazi, da sadje ne bo blatno ali kako drugače onesnaženo. Opere naj se vsaj tisto, ki pada pri spravljanju na blatna tla, na gnoj, v gnojnico itd. Silno starinska, nespametna je misel, češ, da sadjevec med kipeanjem vrže iz sebe vso nesnago. Dokazano je, da se večji del vse nesnage, ki se sadja drži, izpere v mošt, kjer se raztopi in ostane v njem. Neraztopne in težje tuje snovi pa padejo na dno.

3. Ko se mletev in prešanje začne, naj se vrši hitro drug za drugim toliko časa, da se predela vse pripravljeno sadje in napolni primerna posoda. Vsako zavlačevanje in prekinjanje je v škodo kakovosti izdelka. Kdor napolnjuje posodo (sod) po cel teden, vsak dan po malo, ne bo imel nikdar dobre pijače. Sadje, kar ga mislimo naenkrat predelati, spravimo skupaj, potem pa nepretrogoma drobimo in prešajmo, do-

kler ni vse predelano. Posebno škodljivo je, ako pustimo drozgo po cel dan ali še dlje nesprešano. Prav tako škodljivo je počasno prešanje, ko po ves dan in še vso noč čakamo, da se popolnoma opreša in ocedi. Res je sicer, da se nacedi nekaj litrov mošta več, toda ta mošt, ki je v odprti posodi po več ur na zraku, je ves polu škodljivih bakterijev, ki z njimi kvarimo ves mošt v sodu. Torej hitro dražiti in hitro prešati!

4. Pri kipenju se dela iz mošta vino. Kipenje se pa vrši hitro in brez prestanka le tedaj, ako je v kipelnem prostoru 15 do 20°C toplote. Na to je treba posebno paziti, ako nastane mrzlo, deževno vreme. Dalje je dokazano, da je med kipenjem, zlasti pa po kipenju pristop zraka do mošta zelo škodljiv. Zato naj bi sadjevec kipel le pod kipelno veko, ki dovoljuje odhod ogljikove kisline, zabranjuje pa pristop zraka. Soda pa, kjer bo mošt kipel pod kipelno veko, ne smemo navolniti do vrha, ampak naj ga manjka prillčno eno desetino. V stoliterski sod nalijemo torej samo 90 litrov mošta, v dvestoliterski samo 180 litrov, v tristoliterski samo 270 litrov itd. Kdor le more, naj uporablja za pokipevanje sadjevca samo čiste vinske drozge, ki jih dobi na kmetijskih poskusnih in kontrolnih postaji v Mariboru. Navdilo o uporabi je priloženo vsaki pošiljki.

5. Ogrtujemo se pri napravi sadjevca kolikor se da vseh kovin, zlasti železa in cinka. Uporabljajmo le dobro izdelano leseno posodje in orodje. Valjarja pri mlinu naj bosta kamenita. Kar pa mora biti železno, naj se vsako leto dobro prevleče z belim lakom, da sok ne more do železa, ali pa naj bo pocinjeno (ne pocinkano!).

6. Pri napravi sadjevca je treba v vseh ozirih posebno paziti na skrajno snažnost. Glede sadja je bilo pod točko 2. vse potrebno že povedano. Posebno snažnost moramo pa zahtevati tudi od prostora, kjer delamo, od vsega orodja in posodja, zlasti pa še od sodov. Posoda, ki jo uporabljamo za

drozgo, za mošt, ko teče iz preše, mlin in preša — vse to ni nikdar dovolj pomito in čisto. Ko zvečer nehamo, je treba vsak dan vse, karkoli je prišlo čez dan v dotiko s sokom in drozgo, temeljito oprati in splakniti s čisto vodo. Kakor se ta zahteva zdi komu nespametna in pretirana, pa je vendar popolnoma opravičena. Neoprane posode, mlina, preše se drži kolikortoliko sadnega soka, ki se že v nekaj urah skisa. Ko tako posodo vzamemo zopet v rabo, ne da bi jo temeljito oprali, poplaknemo iz nje z novim moštom razne škodljive bakterije, ki pridejo na ta način v sod in kvarijo pijačo. Kar se pa tiče sodov, moramo z vso odločnostjo poudarjati, da je za sadjevec najboljši in najčistejši sod komaj zadosti dober. Sadno vino je šibkejše nego grozdno in zaradi tega mnogo bolj nagnjeno k pokvarjenju. V slabem sodu se najboljši izdelek prej ali slej pokvari. Dober nos najprej spozna kakovost sode. Ako ima sod prijeten vinski duh, ga je treba pred uporabo samo dobro splakniti. Če pa diši po plesnobi, ne bo pomagalo nobeno spiranje. Treba odpreti vratica, včasih celo dno in temeljito ostrgati vsako doko in dno. Ako je sod še bolj zanemarjen, ga mora dobiti v roke sodar, da ga predela in postruži pokvarjeni les vsake doge posebe. Tak sod se mora potem na novo zakuhati, kakor bi bil nov. H.

g Proizvodnja zlata v naši državi. Bakreni rudnik v Boru, ki je v rokah francoskih kapitalistov, izločuje iz bakra tudi zlato. To se pa vrši električnim potom v Amsterdamu na Holandskem, ker tega pri nas ne zmoremo. Sedaj se je zopet proizvodilo 50 kg čistega zlata v vrednosti 2 in pol milj. Din. To množino je pa kupila Narodna banka, ki bo odslej prevzela vso množino pridobljenega zlata. Računajo, da bodo letno pridobili okrog 500 kilogramov zlata.

Same dobrote. — Le dajte se zavarovati pri nas. Če bi si zlomili roko, dobite 10.000, če bi si zlomili nogo 20.000, če bi vas pa doletela nesreča, da bi si zlomili vrat, vam izplača zavarovalnica 200.000 Din.

Zanemarjeni travniki

V dravski banovini je okrog 250.000 ali četrť milijona hektarjev naravnih travnikov. Med temi je največ takšnih, ki jih le malo negujejo in gnoje ali pa sploh nič ne negujejo, še manj pa gnoje. Da je to res, nam dovolj dokazuje nizek pridelek na vseh naravnih travnikih. Leta 1932 se je pridelalo na 254.332 ha naravnih travnikov 4.491.397 stotov sena, torej na 1 ha (10.000 kvadratnih metrov ali 1in tri četrť orala) niti ne polnih 18 stotov, kar je zelo malo in veliko premalo.

So to največ suhi, ne premokri ali prevlazni travniki, ki so večinoma v hribovitih in gričastih in manj v ravnih legah ter morda od doma preoddaljeni, da bi jih gnojili s hlevskim gnojem ali gnojnico itd. Ali pa jih ne gnoje in puščajo v nemar iz enega ali drugega vzroka. Takšni zanemarjeni in zapuščeni travniki ne morejo zadostiti svoji nalogi in so zato gospodarstvu mnogokrat bolj v breme nego v olajšavo. To pa bi ne smel biti noben travnik. Izven vsakega dvoma je, da donošajo negovani in gnojni travniki sicer manjši kosmati dobiček kakor njive. Kakor na drugih, mora biti tudi na naravnih travnikih cilj ali smoter pridelovanja krme ta, da primerno vplivamo na sestavo travniške ruše ali stanje travniških rastlin. Sladke trave, detelje in zelišča so odločilnega pomena za vrednost in dobroto krme. Le če raste na travniku primerna mešanica pravkar navedenih krmskih rastlin, potem šele je travnik svoj gospodarski pomen in namen pokazal.

Na zanemarjenem naravnem travniku moramo najprej izvršiti gotova dela. Odstraniti je treba s travnika okrog ležeče kamenje in posekati vse grmovje. Stara mravljišča in krnine odkopljemo in poravnamo z njimi razne votline in vdolbine. Vsa ta dela opravimo v pozni jeseni. Vse vejevje, pobranan ali z grabljami raztrgan mah in ves drug travniški plevel, spravimo skupaj in sežgemo, pepel pa raztrosimo. Gola mesta posejemo s travnim semenom. Končno pri-

de gnojenje, ki je najvažnejše in največkrat najmanj upoštevano.

Velika večina naravnih travnikov je izčrpana in izropana — v njih povsem primanjkujejo rastlinske hranilne snovi. Kaj pomaga vsa nega travnikov, če pa je travniška zemlja radi neprestane uporabe popolnoma izčrpana. Zato pa ni čuda, če nam zanemarjeni naravni travniki donošajo vedno manj sena in je poleg tega tudi kakovost sena slaba. Smo lahko še zadovoljni, če nam naravni travniki brez posebne nege in pravega gnojenja dajo še kaj vrednega sena za živino.

Izvrstna domača gnojila za travnike so kompost, hlevski gnoj in gnojnica. Ta gnojila spopolnujemo z gnojenjem z umetnimi gnojili. Z gnojenjem spravljamo v travniško zemljo vse one rastlinske hranilne snovi, ki jih je premalo v zemlji. Pri uporabi posameznih hranilnih snovi, ki so v gnojilih, pa je treba vpoštevati, da je ali mora biti travniška ruša mešana in mora sestajati v bistvu iz dveh skupin krmskih rastlin, ki sta pa različni v svojih zahtevah. Prvo skupino tvorijo trave in nekatera zelišča, ki potrebujejo zlasti dušik. K drugi skupini pa spadajo dušik nabirajoče rastline (metuljnice), med katere prištevamo detelje, ki so posebno hvaležne za gnojenje s kalijem, fosforovo kislino in apnom, manj pa za gnojenje z dušikom. Trave in zelišča pa imajo najraje vse hranilne snovi, predvsem pa dušik. Zato pa lahko vplivamo do golove meje že z gnojenjem na sestavo in kakovost travniške ruše, oziroma krmskih rastlin.

Zanemarjene naravne travnike, ki so popolnoma izčrpani in smo jih le malo ali še nikdar gnojili, moramo pognojiti jeseni prav obilo in na zalogo. Na en hektar trosimo prvikat 200 kg apnenega dušika, 200 kg 40 odstotne kalijeve soli in 500 do 600 kg Thomasove žindre. Vsa tri navedena umetna gnojila lahko zmešamo tik pred uporabo v pravem medsebojnem razmerju, nakar moramo napravljeno zmes takoj raztrositi — ker

drugače se strdi ali okamení. V prvem letu gnojenje večkrat ne pokaže še svojega pravega učinka. Tega pa ne zalegadelj, ker se morajo krmske rastline, ki so toliko let gladovale, najprej opomoči. V nadaljnjih letih gnojimo jeseni le s 300 do 400 kg Thomasove žlindre in s 100 do 150 kg 40 odstotne kalijeve soli, kar bo zadostovalo. Mesto Thomasove žlindre bomo od časa do časa trosili spomladi približno enako količino superfosfata. Vsako tretje leto pognojimo takšne travnike s hlevskim gnojem, gnojnico ali kompostom. Kjer pa je to nemogoče, tam trosimo vsako drugo leto na hektar travnika 200 kg apnenega dušika. Z gnojenjem s Thomasovo žlindro in apnenim dušikom spravimo in gnojimo obenem zemlji tudi z apnom.

Pri takšnem gnojenju pospešujejo kalijeva sol in Thomasova žlindra raščo detelje, apneni dušik pa razvoj boljših trav. Krma se bo z rednim gnojenjem zelo zboljšala. Marsikje bo dosegel, če ne prekosil, prej zanemarjen travnik, po količini in kakovosti pridelka travnike, ki so bili vedno deležni najboljšega gnojenja in nege. Po rednem gnojenju izgine z zanemarjenih naravnih

travnikov mah, vresje, škrobotec, ščetinova (vrnuh) in druge takšne rastline, katerim je pripomoglo do razvoja in rašče le pomanjkanje rastlinskih hranilnih snovi v travniški zemlji. Mesto njih pa se začnejo bujno ravijati in rasti trave in zlasti detelje. Na zapuščenih naravnih travnikih imamo komaj eno košnjo in še ta je največkrat pičla. Dobro in pravilno zagnojeni takšni travniki pa nam začnejo kmalu dajati dve košnji na leto. Pridelek se podvoji v svoji količini, v svoji kakovosti pa lahko tudi potroji. Seno iz tako poživljenih travnikov ne bo več povzročalo kostolomnice. Živina bo dobila bolj močne kosti, bo bolj zdrava in rašča in bo sploh postala po svoji telesnosti težja. Krave bodo dobivale boljšo krmo in zato tudi molzle več mleka.

Dobro negovani in gnojeni travniki bodo redno poplačali trud in vse stroške z visokimi pridelki dobre kakovosti. Le pravilno pridelovanje krme je prvi in glavni predpogoj vsake zdrave in donosne živinoreje in spada danes med najvažnejše naloge vsakega našega naprednega kmeta.

Obloda in močna krmila

Pri nas je zelo razširjena slaba navada, da kaj radi mešamo močna krmila — krmilno moko, otrobe, žitne zdrobe, oljne tropine itd. med vodo in pomije in tako napravljeno oblodo ali napoj krmimo živalim, zlasti prašičem in mlečnim kravam. Tako pokladana krmila pa živali le slabo izrabijo, ker jih ne prežvečijo in ne naslinijo. Prezvečenje in naslinjenje vseh trdih krmil v gobčni votlini živali pa je bistveni del vse prebave. Prebavne snovi, ki so v slinah, razkrajajo krmski škrob v sladkor, ki je obenem z drugim krmskim sladkorjem topljiv. Čim boljše živali krmo prežvečijo in jo naslinijo, tembolj se pretvarja ali prebavi škrob, ki je v močnem krmilu. Mesto pa, da bi se to vršilo, odide obloda z nerazvečenim in nenaslinjenim močnim krmilom vred iz gobčne votline po

požiralniku naravnost v želodec. Pri goveji živini in drugih prežvekovalcih pa ne pridejo močna krmila, ki jih pokladamo v oblodi, v vamp, kamor morajo najprej priti pri prežvekovalcih vsa trda krmila v svrhu prežvekovanja, ki tudi ni brez vsakega pomena za dobro izrabo krmil. Zato pa ne pokladajmo močnih krmil živalim v oblodah ali napojih, marveč le suha ali le toliko navlažena, da se ne prašijo, ali pa v kašasti obliki pomešana med druga krmila. Mešamo močna krmila med krompir, krmsko peso, rezanico, pleve itd. Vodo, pomije pa naj pije žival brez vsakih primesi in le toliko, kolikor hoče.

Denar se sicer sveti, vendar oči slepi.
Napake drugih povzročijo šestokrat tu-
di drugim težave.

Tovorna živina in naše gospodarstvo

Na južnem Tirolskem in Goriškem, v pokrajinah, kjer žive od sadjarstva, je tovorna živina popolnoma navaden pojav na vsakem trgu. Osel ali mula popolnoma nadomestujeta voz, ki je v teh deželah ponekod neprimeren radi neprimernega kraja. V podobnih razmerah in podobnem terenu živimo tudi mi. Ozmimo se n. pr. v okolico Maribora. Poti, ki se odcepljajo od glavnih cest, so za vozove in za zelo občutljivo blago, kot so n. pr. jabolka, zelo neprimerne, pač pa uporabljive za tovorno žival. Kosaše in zaboječki obešeni na obeh straneh sedla za nošnjo, mnogo manj trpe pri prevozu. Tovorni živini pa tudi lahko mnogo več naložimo, kakor pa pešču.

Odrasel človek zamore nositi na večje razdalje le 20—30 kg tovora, živali pa lahko naložimo na vsako stran sedla po 100 kg in še več. Uvajanje tovornih živali v naša gospodarstva bi vedlo k izboljšanju prometa in k razširjenju stalne tovarne živine, ki bi služila tudi drugim gospodarskim koristim. Tovorna živina, ki je v rabi na Balkanu in po drugih deželah, ne slavi samo po svoji delavni sposobnosti, ampak tudi po svoji skromnosti v hrani in negi. Misel uvedbe osla in mule kot tovorno žival v naša gospodarstva zasluži veliko več zanimanja od strani neimovitih slojev. Potrebno je, da se ta misel uresniči in da jo širijo oblasti same!

Koliko glav živine?

Pravilno je, da imamo le toliko glav goveje živine, kolikor jih lahko dobro preredimo skozi celo leto. Bolje je, da imamo na pr. le štiri krave, ki nam dnevno donajajo skupno 48 litrov mleka, kakor pa šest krav, ki molzejo na dan le 30 do 40 litrov mleka. Da je to velika razlika, mora vsakdo uvideti. Pri tem ne smemo pozabiti na mlado govejo živino, ki jo moramo tudi dobro in obilo krmili, ako hočemo, da bo kaj iz nje. Na premnogh kmetijah vidimo slabo rejene, malo mlečne krave in preslabo mnogo govedo. Zakaj? Le prepogosto-

krat zato, ker pride na pridelano krmo preveč živali. Med pridelanimi krmili in številom glav živine ni pravega razmerja. To je največja napaka hlevskega gospodarstva. **Bogastvo hleva ni v številu glav živine, pač pa v kakovosti in donosu!** Mesto, da se bahaš, da imaš toliko glav živine v hlevu, delaj raje na to, da lahko porečeš, da imaš v hlevu krave, od katerih ti daje povprečno vsaka 12 do 15 litrov mleka na dan. V številu živine te lahko vsakdo posnema, v mlečnosti krav pa ne tako kmalu.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

KUHINJA

Paradižnikova mezga. Zrele paradižnike operem, zbrišem, razpolovim ter naložim v kozo, v kateri naj se toliko pokriti kuhajo, da se zmeščajo in se jim ocedi voda. To vodo odlijem, paradižnike pa pretlačim skozi sito. Pretlačene kuham na slabem ognju toliko časa, da se mezga zgosti. Ko je ohlajena, jo denem v majhne kozarce ali stekle-

nice. (Kozarci morajo biti snažni. V svak kozarec ali steklenico vlijem par kapljic alkohola. Steklenica ali kozarec mora biti popolnoma suh, prej ko vlijem alkohol. Alkohol zabrani plesnobo.) Kozarce zavežem s pergamentnim papirjem. Zamaške prevrem, da se zmeščajo. Ko se ohlade, so zopet trdi. Dobro je tudi naliti na vrh mezge nekaj kapljic namiznega olja. Kozarce in steklenice spravim na hladan, suh prostor.

Suha paradižnikova mezga. Za suho mezgo operem, zbršem in razpolovim paradižnike. V kozo natlačene kuham toliko časa, da jim lahko odcedim precej vode. Sadove pretlačim in toliko časa kuham, da je mezga zelo gosta. Zgoščeno in ohlajeno mezgo namažem za prst na debelo na krožnike ali snažne deščice. Namazane krožnike in deščice postavim v pečico ali denem na sonce, da se mezga popolnoma strdi. Strjeno mezgo poberem na snažen papir, dobro zavijem ter spravim na suh prostor.

Mezga iz nezrelih jabolk. Jabolka, ki padajo pred dozoritvijo z dreves, operem in jim odstranim morebitno gnitobo in piškavost. Potem jih kuham toliko časa, da se zmehčajo. Zmehčane pretlačim skozi sito. Pretlačene steham ter

pridenem na vsak kilogram soka tričetrt kilograma sladkorja. Mezgo kuham toliko časa, da se zgosti. Ohlajeno denem v kozarce. Na vrh vsakega kozarca denem odrezek pergament papirja, namočenega v rumu. Papir naj bo tako odrezan, da pokrije mezgo. Nazadnje kozarce zavežem še s pergamentnim papirjem ter spravim.

Breskvina mezga. Breskve sperem in razpolovim. V vodi jih kuham toliko časa, da se razpuste. Razpuščene pretlačim, steham sok in pridenem na vsak kilogram soka tričetrt kilograma sladkorja. Mezgo kuham toliko časa, da se sladkor raztopi in mezga zgosti. Drugo vse kot zgoraj. Na ta način delame mezgo tudi iz drugega sadja.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

Celjski prašičji sejem 22. t. m. Pripeljanih je bilo 89 prašičev in jih je bilo prodanih 37. Cene so bile: prašiči do 2 meseca stari po 60—100 Din, 2—3 mesece stari po 100—200 Din, 3—4 mesece stari po 200—300 Din, 4—5 mesecev stari po 300—460 Din, 6—7 mesecev stari po 500—600 Din, 8—10 mesecev stari po 660—800 Din, eno leto stari po 830—1000 Din.

Ptujski živinski sejem. a) Na konjski in goveji sejem 21. t. m. je došlo 117 konj, 80 vlov in bikov, 209 krav in telic, skupno 406 glav. Sejem je bil razmerno slabo založen, kupčija pa je bila zelo živahna, ker je bilo prodanih 240 glav, kar znaša skoraj 60 odstotkov prignanih živali. Cene za 1 kg žive teže so bile: voli 2.50—4 Din, biki 2.50—3.50, krave 1.75—3, telice 3—4 Din. Cene za konje so bile po njih kakovosti od 600 do 3600 Din glava.

b) Na prašičji sejem 22. t. m., ki je bil dobro založen, so pripeljali 173 svinj in 324 prašičev, skupno 497 glav. Pri ne navadno slabi kupčiji so bile cene za 1 kg žive teže: debele svinje 6—7 Din, prolenki 5—6 Din in za kg mrtve teže

9 Din. Cena za 6—8 tednov stare prašiče je nekoliko pdla in je bila po njih kakovosti od 60—100 Din za kos.

Mariborski prašičji sejem 24. t. m. Na sejem so pripeljali 233 prašičev in prodali 88 prašičev. Cene so bile te-le: mladi prašiči 5—6 tednov stari po 60—80 Din, 7—9 tednov stari 100—125, 3—4 mesece stari po 180—250 Din, 5—7 mesecev stari po 300—350, 8—10 mesecev stari po 400—480, 1 leto stari po 550—600 Din. 1 kg žive teže je stal 5—6 Din, 1 kg mrtve teže pa 8.50—9.50 Din.

Zagrebski živinski sejem 22. t. m. Dogon goveje živine je znašal 2575 glav in sicer 198 bikov, 1022 krav, 303 junic, 578 volov, 218 juncev in 256 telet. Cene za kilogram so bile: biki 3.50—5 Din, krave za mesarje 2.8—3.25, krave za klobase 2—2.15, junice za mesarje 3—4.75, voli I. 4.75—5, voli II. 3.50—3.75, bosanske buše 2.75—3 Din, junci 3.50—5, teleta 4—5.50, zaklana teleta 7—8 Din. Junice za pleme so bile po 950 do 1600 dinarjev glava. Dogon konj je znašal skupno 1974 glav. Cene so bile: za par lahkih konj 4000—5000 Din, za par srednje težkih konj 5000—6000 Din, za par težkih konj 6000—7000 Din; jahalni

konji po 3500—4000 Din glava, lahki žrebei po 1500—2000 Din glava in srednji 2000—2500 Din glava. Mesarski konji so bili po 1.50—2 Din za 1 kg. — Dovoz prašičev je znašal skupno 1206 glav. Cene za 1 kg so bile: pitane svinje 7.50 do 8 Din, pršutarji 6—7, zaklane svinje in prašiči do enega leta 10.50—10.75 dinarjev. Odojki so bili po 70—140 Din kos. — Prav lepe bike in junice Ia. kakovosti so večji del pokupili italijanski trgovci in sicer bike po 5 Din, junice po 4.75 Din za 1 kg žive teže. Konji so bili prodani za Italijo v gospodarske in trgovske svrhe. Mesarske konje so pokupili dunajski trgovci. Težke, pitane prašiče in pršutarje so pokupili slovenski mesarji za rudarske kraje Hrastnik, Zagorje in Trbovlje. — Janci so bili po 70 do 80 Din glava, koze pa po 7—8 Din kilogram.

Dunajski živinski sejem. a) Goveji sejem 20. t. m. je beležil 700 volov, 483 krav in 531 telet, skupno 1714 glav. Iz Avstrije je bilo 1325 glav, iz inozemstva pa 389 glav. Cene za 1 kg žive teže so znašale v šilingih (1 šiling je 8.07 Din): voli 0.90—1.38, biki 0.78—0.98, krave 0.75—1.02, klavna živina 0.55—0.72. — Kupčija je bila živahna, cene so poskočile za 2 do 3 groše pri kilogramu žive teže.

b) Na prašičji sejem 21. t. m. je bilo pripeljanih 8827 pršutarjev in 3983 špeharjev, skupno 12.810 glav, od teh iz Avstrije 6017, iz inozemstva pa 6793 glav. Cene za 1 kg žive teže v šilingih so bile: špeharji I. 1.26—1.28, stari 1.17 do 1.22, kmetski 1.28—1.35, križani 1.30 do 1.45, pršutarji 1.20—1.60, srednje teški pršutarji 1.23—1.25. Sejem je potekel mirno, deloma celo slabo. Cene prvovrstnih pršutarjev so se znižale za 3—5 grošev, cene srednjih in slabših pršutarjev pa za 5—10 grošev pri kilogramu žive teže. Prvovrstni madjarski veleposestniški prašiči so hranili čvrste cene prejšnjega tedna, ostali špeharji pa so se pocenili za 2 groša pri kilogramu žive teže.

Nemški pregovor pravi: Vsi osli ne hodijo po štirih nogah.

CENE

Cene na blagovni borzi v Ljubljani, dne 24. t. m. K o r u z a popolnoma suha, kvalitetna garancija 147.50—150 Din za 100 kg. P š e n i c a bačka 79-80, zdrava suha rešetana 155—157.50 Din, bačka 80 kg, 1 odstotek primesi, zdrava, suha, rešetana 157.50—160 Din za 100 kg. M o k a, bačka nulerica 250—255 Din, banaška nulerica 255—260 Din za 100 kg.

Cene na blagovni borzi v Novem Sadu, dne 25. t. m. P š e n i c a bačka okolica Novi Sad 104—106 Din, bačka okolica Sombor 102—106, bačka, ladja Tisa in Begej, 115—117.50, slavonska 104—106, sremska 102—104, bačka in banatska, ladja Donava 112.50—115 Din za 100 kg, vsa je nova, 79 kg, 2 odstotka primesi. O v e s bački, sremski in slavonski 62.50—65 Din, banaški 60—62.50, bački, ladja 68—70 Din za 100 kg. R ž bačka 80—82.50 Din za 100 kg. J e č m e n bački in sremski, novi, 65-66 kg 97.50—100 Din, bački, jari, 67-68 kg 110—115 Din za 100 kg. K o r u z a bačka 85—87 Dn, bačka, okoliča Sombor, 86—88, banaška 83—85, sremska, pariteta Indjija, 85—86, bačka, ladja Šid, 92—93, bačka, ladja Tisa in Donava, 93—94 Din za 100 kg. M o k a bačka in banaška 0g in 0gg 180—200 Din, štev. 2 160—180, štev. 5 140—160, štev. 6 120—140, štev. 7 105—110, štev. 8 105—107.50, sremska in slavonska 0g in 0gg 180—190, štev. 2 160—170, štev. 5 140—160, štev. 6 160—170, štev. 7 105—110, štev. 8 105—107.50 Din za 100 kg. F i ž o l bački in sremski, beli, brez vreč, 2 odstotka primesi 125—130 Din za 100 kilogramov. O t r o b i bački in sremski v jutastih vrečah 75—77.50 Din, banaški v jutastih vrečah 72.50—75 Din, bački, ladja, 81—83 Din za 100 kg. Tendenca neizpremenjena, promet srednji.

Da si pridobi srce dekleta, marsikak fant glavo zgubi...

Napako dela tisti, kdor sodi žensko mišljenje po njenih besedah.

Tisti, ki grešijo, prav malo ljubijo, da bi jih kdo na njih grehe spominjal.

Manj ko človek govori med ljudmi, boljše je.

PRAVNI NASVETI

Krava-mlekarica — brez mleka. J. M. Z. Kupili ste kravo-mlekarico in vam je prodajalec garantiral, da ima 6 do 7 litrov mleka. V resnici ga pa nima niti dva litra. — Ako ste se pogodili, da kupujete kravo-mlekarico, ki mora imeti toliko mleka, kakor je trdil prodajalec, vam on jamči za to, če ga nima. V tem slučaju smete zahtevati razveljavljenje pogodbe t. j., da prodajalec vzame kravo nazaj in da vam vrne denar. Aka se zlepa ne pobotate, bi bilo vložiti tožbo v šestih tednih, sicer bi ista ugasnila.

Oče z 10 otroki. A. A. F. Vprašujete, kdaj je bil zopet popravljen zakon o davčni oprostitvi oseb z devetimi in več otroki. Ste manjši posestnik z 10 otroki in imate predpisane 135 Din državnega davka. Do sedaj ste bili prosti vseh davkov, letos pa ste prejeli nalog za plačilo 130 Din avtonomnih doklad. — Navedeni zakon je bil spremenjen in objavljen letos 20. februarja. Po spremenjenem zakonu niste več oproščeni samoupravnih doklad. Do oprostitve plačevanja neposrednih državnih davkov imajo pravico samo osebe, katerih davek po vseh davčnih oblikah ne presega 500 Din in ki njih najmlajši otrok in starejši od 14 let.

Pri vojakih oboleli sin. J. F. R. Sina so lansko jesen poslali domov, ker je obolel. Vlagali ste prošnje za podporo na razne naslove, a vse je bilo brezuspešno. Nekaj časa je bil sin na Golniku, nakar so ga poslali v bolnišnico, a bolnišnica ga je zopet poslala domov. Vprašate, če bi kazalo tožiti za odškodnino za sina? — Ne verjamemo, da bi s tožbo uspeli. Če je sin pri vojaki obolel, se še ne more z gotovostjo trditi, da mu je vojaška služba povzročila ali zakrivila bolezen. Morda je imel že od prej kal boleznj v sebi. Zato vam tožbe ne svetujemo. Obrnite se s prošnjo na bansko upravo za podporo. Morda vam bodo kaj dali.

Prijavna taksa za kolo. F. Z. Taksa za kolo se mora plačati vsako leto do konca januarja ali pa se mora v tem času vozilo odjaviti. Lastniki vozil, ki v določenem roku vozil ne prijavijo in ne plačajo takse, se kaznujejo in sicer za vozila, ki niso premenila lastnika, s polovičnim zneskom redne takse. Pritožba je v vsakem slučaju dopustna in jo je nasloviti na finančno direkcijo.

Zamudne obresti in eksekucijski stroški pri plačilu davkov. C. F. V. Letos v januarju ste plačali davek za drugo polovico lanskega leta. Zaračunali so vam zamudne obresti in eksekucijske stroške. Ali je to po postavi utemeljeno? — Ako davčni zavezanec ne plača davka dotlej, ko poteče skrajni rok za plačilo (n. pr. 15. februar, 15. maj, 15. avgust) se zaračunavajo od tega dne na neplačane dospele vsote davka letne 6%

zamudne obresti do dne plačila. Ko poteče skrajni rok za plačilo davka in davek še ni plačan, dobi davčna uprava pravico uvesti zoper davnega dolžnika izvršilno postopanje v svrhu prisilne izterjave davka. Izvršilno postopanje sestavljata davní opomin in prisilna izterjava. Prva stopnja prisilne izterjave je rubežen t. j. popis premočnin, druga stopnja je pa dražba. Med vsako stopnjo mora poteči najmanj osem dni. Vse eksekutivne stroške mora plačati dolžnik. Eksekutivni stroški znašajo pri opominu 1 paro od vsakega dinarja dolga in pri rubežni 2 pari. V vsakem slučaju pa morajo znašati najmanj 10 Din. Ker niste plačali davka do poteka roka zapalosti, je zaračunanje zamudnih obresti in eksekucijskih stroškov po postavi utemeljeno. — Davek se plača ali po poštni položnici tli pa pri davčni upravi. V vsakem slučaju prejemete potrdilo odnosno odrezek pošne položnice.

Kmeti mlini. K. M. Razlikovati morate obrtni zakon od davčnih zakonov. S tem, da za kmetijske mline ne velja več zakon o obrtih, še ni rečeno, da bi bili oproščeni davkov, ki jih predpisujejo zakoni o davkih.

Glede hiše, ki jo vi uživate a je vknjižena na vašo mater, vam svetujemo, da zahtevate od svoje matere, da privoli na prepis hiše na vas. Če ne bi na to pristala, bi jo lahko prisilili s tožbo. Da si prihranite stroške tožbe itd., lahko napravite tudi tako, da napravi mati veljavno oporoko, s katero vam zapusti hišico, ki jo itak že sedaj vi popolnoma vživiate.

Težave radi nepravočasnega prepisa kupljene hiše. J. T. Š. L. Leta 1912 ste kupili hišo od staršev za 600 gl. Plačali ste takoj 100 gl., ostalih 500 gl. je pa oče vzel za vas na posodo pri sosedu, ker ste bili sami še maloletni. Dogovorjeno je bilo, da boste ta dolg odplačevali s krojaškim delom za starše in mlajše brate. Med vojno vas ni bilo doma. Ko ste prišli po vojni domov je oče rekel, da je vaš dolg odplačal. Leta 1922 je oče nagle smrti umrl, vendar je še pred smrtjo rekel, da imate dobiti 1500 Din dote. Sestra, ki je prevzela dom, vam noče plačati dote, češ, da imate hišo, a niti hiša ni na vas prepisana, pač pa na mater, ki še živi in dobro ve, kako je vse bilo dogovorjeno. — Po smrti očeta je bila gotovo zapuščinska obravnava pri sodišču. Če takrat niste uveljavili svoje terjatve do izplačila dote, dvomimo, da bi sedaj sploh še mogli pri sodišču tudi s tožbo kaj doseči. Če ni bilo oporoke, je moralo nastopiti zakonito dedovanje! Pojdite na sodišče in prosite, da vam raztolmačijo, kako je bilo po očetovi smrti narejeno.